

FINN MATHIASSEN

2. MARTS 1928 – 20. JANUAR 2013

Finn Mathiassens far var bankmand, og der var i hans familiære ophav ikke meget, der kunne indikere, at Finns løbebane ville komme til at gå igennem et kunstnerisk område som musikken. At der dog må have været en betragtelig mængde kunstneriske gener i omløb i familien dokumenteres bl.a. af det faktum, at hans et år yngre bror blev scenograf, grafiker og arkitekt og en yngre søster keramikker.

Finn Mathiassen blev student fra Aarhus Katedralskole 1947. Han tog organisteksamen i 1950. Under musikstudiet, som han afsluttede med magisterkonferens i musikvidenskab 1956 skrev han guldmedaljeafhandlingen om Monteverdis dissonansbehandling.

Finn Mathiassens professionelle karriere fulgte to spor, et musikvidenskabeligt og et kunstnerisk/kompositorisk, og det er vanskeligt at vurdere, hvilket af de to, der betød mest for ham selv og gennem hvilket, han satte sine dybeste spor for eftertiden.

Det musikvidenskabelige spor omfattede undervisningsvirksomhed ved Det Jyske Musikonservatorium 1953-74 og ved Aarhus Universitet siden 1959. Umiddelbart efter disputatsen, hvis forsvar fandt sted 3. september 1966, fulgte ansættelsen som professor i musikvidenskab ved Musikvidenskabeligt Institut, Aarhus Universitet, en stilling han beklædte indtil han gik på pension i 1996.

Disputatsen, *The Style of the early Motet (c. 1200–1250). An Investigation of the Old Corpus of the Montpellier Manuscript* (1966), repræsenterer på flere måder et nybrud i forskningen omkring modalepokens musik. Tidligere årtiers ofte lettere nedladende syn på denne musik bliver hos Finn Mathiassen afløst af en knivskarp stilistisk blotlægning af modalmotettens komplekse og finurlige strukturer. Modalmotettens status som en slags 'work in progress' med dens talrige lige værdige versioner, hvis eneste fællestræk er brugen af den tilgrundliggende cantus firmus, belyses her klarere og tydeligere end tidligere. Et vigtigt arbejde inden for stilforskningens område er også "Gammeldansk folketonalitet. En introduktion til studiet af de tonale forhold i Danmarks gamle folkevisemelodier (DgF XI)" (1993).

Dansk musik i det 19. og 20. århundrede udgjorde et andet af Finn Mathiassens forskningsmæssige fokuspunkter, særligt Carl Nielsen og Niels W. Gade. Om førstnævnte således 'Musik er liv. Om Carl Niensens musiksyn' (1966), *Livet, musikken og samfundet. En bog om Carl Nielsen* (1986), 'Carl Niensens sidste symfonisats' (1988) og 'Et strygekvartet-fragment af "den sene Carl Nielsen"' (1996). Der er her tale om arbejder, der i deres relative kortfattedhed, men store indsigt og indlevelse følger betydeligt til vores (i hvert fald min) forståelse af Carl Niensens musik og Carl Nielsen som menneske. – Og hvad angår Niels W. Gade: "Unsre Kunst heisst Poesie". Om Niels W. Gades Ossian-ouverture' (1971), 'Niels W. Gade og troldtojet' (1990), 'Agnete, Havmanden og Gades *Jugendtraume*. En indsigelse og et par supplerende bemærkninger' (1995) samt 'Niels W. Gade og hans eftermæle' (2001).

Yderligere bidrog Finn Mathiassen til den nye udgave af Niels W. Gades værker serie I bind 9 med de tre tidlige ouverturer: Ossian-ouverturen, op. 1, *I Højlandene*, op. 7 og Ouverture nr. 3 i C-dur, op. 14, samt med en facsimile-udgave af Ossian-ouverturen, alt sammen udstyret med særdeles velskrevne og interessante introduktioner.

Det andet spor i Finn Mathiassens karriere, det kunstneriske, falder igen i to grupper, komposition af folkelige melodier i korudsættelse og kirkemusik af forskellig art, mest salmer og orgelmusik. Korsangene, oftest strofiske, er fremragende små kompositioner, hvoraf mange har fundet vej til den danske sangskat og det danske korliv, hvor de indtager en værdig plads ved siden af tilsvarende sange af Knud Jeppesen, Otto Mortensen og andre fremtrædende danske komponister.

Kirkemusikken står for mig som en lidt gådefuld del af Finn Mathiassens produktion. Overbevist kommunist, som han var, har hans engagement i religiøse sager undret mig. Han var troende, noget han på ingen måde skilte med og som måske kan hænge sammen med opvæksten hos de missionske forældre. Kirkemusikken omfatter en del orgelværker og et stort antal salmemelodier i en karakteristisk harmonisk ikklødning, som hverken var rent dur/mol-tonal, eller traditionel kirketonal, men hans helt eget harmoniske idiom. Salmemelodierne blev til i et tæt samarbejde med digteren og præsten Jørgen Michaelsen. Størstedelen af kirkemusikken er uudgivet.

Finn Mathiassen var en fremragende underviser, fast i koderne uden at være dogmatisk. I satslære-disciplinerne spændende fra koralharmonisering over kirketonal harmonisering og Palestrina-kontrapunkt til dodekafon sats, var det faste fokus overholdelse af den for stilen gældende musikalske grammatik. At en eller anden student nu og da søgte at forsvare sig med, at en vending, som af Finn havde fået en rød streg, faktisk kunne optræde hos Palestrina eller hvem der nu var stilens ophav, gav han ikke meget for. Det drejede sig om at arbejde inden for de rammer, der var defineret gennem stilens regelsæt, ikke hvad forbilledet i et ubevogtet øjeblik havde ladet slippe igennem til nodepapiret.

I musikhistorie var udgangspunktet den historiske materialisme; men andre historieteorier blev berørt, et spørgsmål som Finn Mathiassen behandlede i artiklen 'Stil-, social- og andre musikhistorier – hvilken er den rigtige?' (1983). På det højere niveau – her tænkes først og fremmest på vejledning af kandidatstipendiater – havde undervisningen form af samtaler mellem ligemænd, samtaler der for det meste fandt sted under indtagelse af gode borgerlige retter på et af byens spisesteder.

Blandt Finn Mathiassens mange hverv og tillidsposter skal nævnes, at han i perioden 1967-86 var medlem af bestyrelsen for Aarhus Kunstmuseum, 1982-86 medlem af Statens Humanistiske Forskningsråd og 1977-81 medlem af repræsentantskabet for Statens Kunstfond. Og i en meget lang årrække medlem af det humanistiske fakultetsråd ved Aarhus Universitet og dets forretningsudvalg.

Finn Mathiassen døde kort før han kunne fejre sin 85 års fødselsdag, og han var til det sidste rede til en rask diskussion af små og store emner. Så sent som i efteråret 2012 besøgte jeg ham på bopælen i Beder og drøftede dér udviklingen i Niels W. Gades kompositoriske stil med ham. Han vil blive savnet af alle os, der kendte ham.

Finn Egeland Hansen

FREDE V. NIELSEN

10. MAJ 1942 – 21. MARTS 2013

Da Frede V. Nielsen døde natten til den 21. marts 2013 efter et længere sygdomsforløb, som dog ikke forhindrede ham i at være aktiv til det sidste, mistede Danmark en meget fremtrædende skikkelse inden for det musikpædagogiske forskningsfelt.

Han var født i Idestrup på Falster og voksede op som landmandssøn i et hjem med klaver, og sideløbende med sin musikalske karriere fastholdt han gennem alle årene sin interesse for landbruget. Sammen med sin hustru boede han på og drev et halvstort landbrug i Langstrup ved Fredensborg foruden sin fødegård i Idestrup. Denne forbundethed med naturen spillede en stor rolle i hans liv og hans livssyn, et forhold han understregede ved sin afskedsforelæsnings på Danmarks Pædagogiske Universitet i 2012, hvor han talte om fagdidaktikkens aktualitet og kunstens nødvendighed. Dette var hans livs faglige og videnskabelige hovedtema, og han har spillet en uvurderlig rolle for det musikpædagogiske fagfelt i Danmark. Forbindelsen